

**ПРОФЕСОР ГЕРШ ЛАУТЕРПАХТ —
ПЕРШИЙ ПРОЕКТАНТ
СПЕЦІАЛЬНОГО ОРГАНУ ООН
З КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЇЇ
МІЖНАРОДНОГО БІЛЛЯ ПРАВ ЛЮДИНИ***

П. РАБІНОВИЧ

*доктор юридичних наук,
академік НАПрН України,
професор кафедри теорії та філософії права
(Львівський національний університет
імені Івана Франка),
заслужений діяч науки і техніки України*

У наступному році весь цивілізований світ відзначатиме унікальний ювілей — 70-річчя Загальної декларації прав людини (далі — Декларація). І одним із аспектів цього відзначення, мабуть, буде висвітлення питання про те, хто ж не тільки вперше сформулював чимало положень цього епохального міжнародного акта (причому ще за декілька років до ухвалення його Організацією Об'єднаних Націй (далі — ООН) у 1948 р.), а й водночас детально запроектував міжнародний механізм забезпечення його виконання.

Пропозиції надати основоположним (невід'ємним, «природним») правам людини міжнародний статус і закріпити його у міжнародному документі неодноразово висловлювались (як констатовано у науковій літературі з цього питання [1]) декількома європейськими авторами та неурядовими організаціями ще з 20-х років минулого століття. Так, восени 1928 р. у розташованому

в Парижі Інституті міжнародного права було підготовлено проект під назвою «Декларація міжнародних прав людини», який складався із преамбули та шести статей. У квітні 1929 р. його було схвалено на пленарній сесії цього Інституту, що відбувалася у Нью-Йорку (США), та опубліковано у пресі. Основним проектантом цього акта був громадянин Росії — юрист-дипломат А. Мандельштам. (Він у 1917 р. емігрував до Франції і, працюючи у згаданій установі, ініціював та за участю деяких колег створив там цей документ). Пізніше Декларація міжнародних прав людини публікувалася, зокрема, у декількох журнальних статтях та у збірці праць цього фахівця (1930–1934 рр.), а іноді й в інших виданнях. Її автор стверджував, що вона долає положення про абсолютний характер суверенітету держави та «відкриває нову еру у міжнародному праві». Виступаючи у 1933 р. на асамблеї Міжнародного союзу асоціацій Ліги

* Автор висловлює подяку кандидату юридичних наук О. Кресіну та магістру права В. Особі за сприяння у підготовці цієї статті.

Націй, А. Манделштам пропонував, аби ця організація ініціювала конференцію усіх держав задля випрацювання універсальної конвенції щодо міжнародного захисту прав людини [1, 452–454].

Другим епізодом такого гатунку стало схвалення Французькою лігою людських прав (у липні 1936 р.) на конгресі у Діжоні Додатку до Декларації прав людини і громадянина, який складався із преамбули і 14 статей. У першій із них проголошувалося, що «міжнародний захист людських прав має бути універсально організованим та гарантованим у такий спосіб, аби жодна держава не могла скасувати існування таких прав у будь-якої людини, котра перебуває на її території» [1, 454].

І, нарешті, третьою помітною спробою в означеному напрямі був підготовлений у жовтні 1939 р. англійським автором Г. Веллсом документ під назвою «Декларація прав людини», який складався із великої преамбули та 10 статей. Автору вдалося, разом із однокумцями, організувати досить широке її обговорення у пресі, представлення лідерам великих держав і публікацію на 10 мовах майже у 30 країнах [1, 464–468].

Хоча поодинокі зарубіжні фахівці й пропонували у 20–30-х роках не лише ухвалити міжнародний акт з прав людини, а й створити «механізм» його забезпечення, однак — наскільки мені нині відомо — тільки професор Кембриджського університету Г. Лаутерпахт вперше у міжнародно-правовій літературі розпрацював досить детальний проект такого механізму й описав його у заключних розділах своєї книги «Міжнародний білль прав людини», опублікованої у червні 1945 р. у США [2].

Деякі роки тому — після вивчення означеної праці Г. Лаутерпахта і прискіпливого порівняння тексту її VI розділу — «Текст Білля» частини III, названого «Міжнародний білль прав людини» із англомовним текстом Декларації — мені вже довелося оприлюднити своє припущення про те, що саме цей учений був першим доктринальним проектантом і самої Декларації. (До речі, як відомо, означений документ ООН почав офіційно розроблятися її Комісією з прав людини у 1947 р. першопочатково саме під назвою «Міжнародний білль прав людини»; причому наведені сучасним лідером вітчизняного міжнародного права, доктором юридичних наук, професором, суддею Європейського суду з прав людини у відставці В. Буткевичем архівні матеріали ООН [3, 252] свідчать про те, що згадану книгу Г. Лаутерпахта отримав кожен член відповідної робочої групи, створеної цією Комісією.) Мої подальші пошуки (зокрема, консультації з провідним на сьогодні знавцем життя і творчості Г. Лаутерпахта — професором Лондонського університетського коледжу Ф. Сендсом¹) не дали підстав спростувати таке припущення.

Отож спочатку дозволю собі стисло нагадати основні результати мого попереднього дослідження, котрі вперше були опубліковані в Україні декілька років тому [6]. Після порівняння названих текстів виявилось, що досить значна частина праволюдських положень Декларації (понад 40 %) збігається — чи то змістовно, чи то й навіть текстуально — із авторським проектом професора Г. Лаутерпахта. Якщо ж зважити ще й на ті положення його книги, які викладені у наступних її розділах (скажімо, щодо прав людини на: власність, імміграцію, справедливий рівень заробітної плати,

¹ Він у 2013 р. організував перевидання у Лондоні цієї книги, «озброївши» її своєю ґрунтовною 20-сторінковою передмовою [4]; а у 2016 р. опублікував власну блискучу науково-публіцистичну працю про життєдіяльність випускників Львівського університету (Львівський національний університет імені Івана Франка) 20-х років, фундаторів міжнародного права прав людини — Г. Лаутерпахта та Р. Лемкіна [5] (рецензія на неї друкується у цьому номері журналу «Право України»).

щотижневий відпочинок, оплачувану відпустку, збереження культурної самобутності), то загальний внесок Г. Лаутерпахта — хай, так би мовити, й заочний — у запровадження у Декларацію численних праволюдських положень виявиться ще вагомим.

Але у професора Г. Лаутерпахта був, як зазначалося вище, ще один соціальний «винахід» світового значення (про який у тодішній моїй публікації, щоправда, не йшлося).

І ось тепер, коли наближається 70-річний ювілей Декларації (а у нинішньому році, до того ж, виповнюється 120 років від дня народження цього класика — і, можна без перебільшення сказати, одного з фундаторів — сучасного міжнародного права прав людини), видається вельми доречним характеризувати і другий його унікальний проект: опис пропонованої ним міжнародної правозахисної інституції всесвітнього рівня, утворюваної й функціонуючої під егідою ООН.

Основні ідеї Г. Лаутерпахта щодо створення Вищої комісії з прав людини. Прикметною особливістю запроєктованого ним у згаданій книзі Міжнародного білля прав людини було те, що у ньому не тільки було викладено перелік основоположних прав людини, а й конструювався спеціальний орган ООН із всесвітнього контролю за дотриманням цього Білля усіма державами, які його підписали. Останньому питанню були безпосередньо присвячені заключні статті проекту Білля. Вони були досить детально конкретизовані й прокоментовані автором у III частині його твору, яка мала назву «Впровадження (*Enforcement*) Міжнародного Білля прав людини». (До речі, саме цю частину твору професор Ф. Сендс дуже влучно назвав «серцем» Білля [4, XXVII].)

Отож, наведу означені статті.

Стаття 18

Міжнародний білля прав людини є невід'ємною частиною Прав Націй. Він

перебуває під гарантією Організації Об'єднаних Націй світу. Його дотримання повинно бути предметом розгляду для всіх Об'єднаних Націй.

Стаття 19

У рамках політичної організації Об'єднаних Націй світу має бути створена Вища комісія з нагляду за дотриманням Міжнародного білля прав людини.

Комісія має складатися з незалежних осіб із найвищими якостями, призначених Радою Організації Об'єднаних Націй. Роботу Комісії забезпечує Секретаріат, який формується Президентом Комісії.

Комісія збиратиме інформацію і прийматиме скарги та подання щодо дотримання Міжнародного білля прав людини. Комісія, у справі таких клопотань, зможе спілкуватися й отримувати зауваження (судження, думки) від зацікавлених держав. Комісія повинна подавати щорічні доповіді Раді Організації Об'єднаних Націй і, в разі необхідності, привертати увагу Ради до таких порушень Білля, які можуть спонукати до певних дій Раду Організації Об'єднаних Націй.

Право окремих осіб та організацій на звернення до Вищої комісії у справі дотримання цього Білля не може бути заборонене або обмежене.

Отже, наведені статті запроєктованого професором Г. Лаутерпахтом Міжнародного білля з прав людини переконливо засвідчують, що він виходив передовсім із невідомої до того часу ідеї про те, що юридичний обов'язок забезпечувати й гарантувати права, передбачені Біллем, стосується не тільки тих держав, котрі його підписали як міжнародний договір, а й самої ООН. Цей Білля Г. Лаутерпахт називав «частиною Права Націй» [2, 194, 195]. Звідси він робив радикальний висновок, що ООН не тільки має право, а й обов'язок контролювати держави — підписанти Білля щодо дотримання, непорушення ними

основоположних людських прав [2, 196]. Такі ідеї, ясна річ, були на той час (як прямо підкреслював у книзі Г. Лаутерпахт) справді революційними, радикальними, оскільки з них вперше випливало і право окремої людини скаржитись на державу до певної міжнародної інституції у разі стверджувального скаргником порушення державою тих прав, котрі фіксувалися у Біллі [2, 78, 82, 94–95]. З такої новаторської фундаментальної ідеї, можна сказати, й почало виростати, формуватись міжнародне право прав людини як нова, найгуманістичніша галузь сучасного міжнародного права.

Орган для контролю за повсюдним і постійним дотриманням прав людини Г. Лаутерпахт назвав (як він сам висловився, «умовно») «Вища комісія з прав людини». Вона мала утворюватись Радою ООН як постійно діючий орган, що складався з відібраних нею незалежних фахівців із найвищими діловими (чи то управлінськими, чи то юридичними) та моральними якостями [2, 196]. Природа цієї Комісії, зумовлювана її основними функціями, мала би мати, за задумом автора, комплексний характер, поєднуючи у собі «політичні, правові та адміністративні» [2, 198] повноваження стосовно впливу на держави, які припустилися порушень Міжнародного білля прав людини. Цю Комісію Г. Лаутерпахт уявляв як «симбіоз органу управління державними справами і судового підходу» задля забезпечення дотримання всіма державами основоположних людських прав.

Право звертатись до Вищої комісії надавалося не тільки окремим індивідам та їхнім організаціям, а й державам; причому перші два види суб'єктів діставали би таку можливість лише після того, як вичерпали усі національні юридичні засоби правозахисту. Г. Лаутерпахт чітко застерігав, що для заявників Вища комісія не є ані апеляційною, ані касаційною (четвертою)

інстанцією стосовно національних судових чи інших правозахисних органів. І хоча, зауважував він, рішення найвищого національного суду «повинні бути останнім словом у державі, вони не можуть, у зв'язку з міжнародним контролем за виконанням Білля прав людини, бути наділені абсолютною остаточністю» [2, 199].

Отримавши інформацію про порушення Білля, Вища комісія мала би входити у комунікацію з «обвинуваченою» державою задля з'ясування позиції останньої стосовно висунутих до неї претензій.

Висновки Вищої комісії щодо розглянутих нею заяв і звернень мали би зумовлювати й характер її реакції на останні, зміст якої міг бути досить різноманітним: це, наприклад, рекомендації та пропозиції відповідній державі стосовно вчинення нею певних дій, а у разі серйозних і частих порушень прав людини — її звернення до Ради ООН із клопотанням вжити необхідні дипломатичні, політичні, економічні чи навіть (у разі потреби) примусові (силові) заходи.

Усі основні характеристики Вищої комісії, створити яку пропонував Г. Лаутерпахт, можна, деякою мірою умовно, розподілити на три групи: інституціонально-організаційні (структурні), функціональні (компетенційні) та процедурно-процесуальні. Розглянемо стисло кожен з них.

Складовою частиною Вищої комісії мав би стати Секретаріат, котрий забезпечуватиме її діяльність. Причому його функції не обмежувалися б виконанням тільки техніко-допоміжних завдань, а й охоплювали б вирішення питань, так би мовити, «сутнісних», змістовних. Тому склад Секретаріату повинен, на думку проектанта, визначатися самою Вищою комісією, — причому уникаючи будь-яких політичних чинників, впливів. Його працівникам має бути притаманна належна компетентність і неупередженість, як це

зазвичай вимагається у міжнародних цивільних органах.

Самі члени Вищої комісії не повинні працювати, виконувати обов'язки у будь-яких інших структурах чи органах (подібно до суддів в органах міжнародного правосуддя). Г. Лаутерпахт зазначав, що з-поміж членів Вищої комісії доречно, аби були люди, які мають досвід судової роботи, хоча будь-яка юридична кваліфікація сама по собі, вважав він, не повинна бути конче необхідною для призначення на посаду члена цієї Комісії. Більш важливим для такого призначення є, на його думку, вельми високі якості державного діяча, управління.

Певні міркування висловив Г. Лаутерпахт і щодо процедури діяльності Вищої комісії. Припускаючи, що кількість заяв і звернень до неї буде досить великою, він вважав, що усі вони мали би попередньо розглядатися її Секретаріатом, якому дозволятиметься «відсікати» ті з них, котрі будуть «явно необґрунтованими, легковажними чи малозначущими» [2, 202]. Причому таку попередню експертизу мав би проводити не одноосібно хтось із працівників Секретаріату, а їх колегія у складі щонайменше трьох членів, з яких хоча б один повинен мати судовий досвід.

Заяви чи звернення, які пройшли таку експертизу, передаватимуться для детального дослідження комітету (або комітетам), до складу якого входитимуть «вищі члени Секретаріату». Такий комітет готуватиме доповідь і рекомендації для прийняття рішення Вищою комісією. Відповідно до цієї доповіді та після отримання з розглядуваного питання пояснень і міркувань уряду держави-«відповідача» Вища комісія має виконати «найважчий й найтонший аспект свого завдання». Вона може дійти висновку про те, що заява або подання є цілком обґрунтованими, оскільки порушення Білля справді мало місце. Однак якщо це порушення є, на її думку, малозначущим, то вона

матиме можливість не ухвалювати і не оприлюднювати якихось своїх серйозних висновків. Тим не менше, з погляду Г. Лаутерпахта, було б доцільним встановити політичний механізм примусу з боку органів міжнародної виконавчої влади, який буде вводиться у дію тільки у випадках серйозних і постійних порушень Білля прав людини.

У разі ж якщо виникатимуть розбіжності між урядом держави та Вищою комісією щодо інтерпретації Білля, остання мала би віддавати перевагу саме тій інтерпретації, якої дотримувалися органи законодавчої, судової або виконавчої влади відповідної держави.

Спеціальні застереження висловив Г. Лаутерпахт стосовно розгляду Вищою комісією питань про можливі порушення соціально-економічних і культурних прав (статті 9–14 Білля). У цих справах завдання Вищої комісії «буде особливо відповідальним і делікатним». Адже зобов'язання держави стосовно забезпечення саме таких прав людини мають бути «з необхідності гнучкими і зумовлюваними внутрішніми умовами та загальним економічним розвитком держави». Автор навіть припускав, що повинні бути створені спеціалізовані секції Секретаріату Вищої комісії для постійного дослідження прогресу у здійсненні означеної групи прав людини. Можна буде, ясна річ, консультуватися, зокрема, і з Міжнародною організацією праці. Однак у підсумку відповідальність за ініціювання будь-яких дій міжнародного характеру стосовно держав, які зазнали невдачі у виконанні своїх зобов'язань щодо забезпечення соціальних прав, лежатиме саме на Вищій комісії.

Що стосується основних функцій Вищої комісії, то вони будуть полягати в: а) загальному нагляді, у найширшому сенсі, за дотриманням Міжнародного білля прав людини і б) застосуванні нею цього акта задля ухвалення, відповідно до наданих ним їй

повноважень, рішень стосовно держав — порушників Білля.

Г. Лаутерпахт розрізняв два види джерел інформації Вищої комісії стосовно стану дотримання Білля різними державами. По-перше, вона сама — з власної ініціативи — мала би збирати таку інформацію, спираючись, зокрема, на публікації, петиції з приватних джерел і від представників держав, на комунікацію з урядами держав та на свої періодичні звіти щодо дотримання Білля (такі звіти, як згадувалося, вона мала би щорічно подавати Раді ООН).

Крім того, потрібна для Вищої комісії інформація включатиме, вважав Г. Лаутерпахт, не тільки відповідне національне законодавство і судові рішення, а й такі матеріали, як приватні листи, статті у пресі, звіти про парламентські дебати, повідомлення про діяльність правозахисних організацій та ін. Такий ініціативний і незалежний збір інформації дозволить, на думку Г. Лаутерпахта, Вищій комісії «діяти незалежно від клопотань осіб і представництв держав». (Так, наприклад, було б її обов'язком діяти за власною ініціативою, якщо яка-небудь держава, скажімо, змінить свою конституцію таким чином, що внаслідок цього буде явно обмежено свободу людини.)

Другим основним джерелом інформаційного забезпечення виконання Вищою комісією її завдань мають бути, як зазначав Г. Лаутерпахт, індивідуальні заяви, а також подання держав. Причому, акцентував він, Вища комісія не повинна обмежуватися лише пасивним збиранням, накопиченням такої інформації. Основне в її роботі — це «активна участь у реалізації людських прав, закріплених у Біллі». Вона має організовувати (шляхом переговорів і реалізації своїх висновків) усунення будь-яких порушень Білля та передачі до найвищих міжнародних авторитетних інстанцій інформації про такі його порушення, які сама Вища комісія

не в змозі усунути лише власними зусиллями і засобами.

Професор Г. Лаутерпахт припускав, що означені заяви (скарги) до Вищої комісії найвірогідніше матимуть місце з огляду на законодавчі заходи, які порушують Міжнародний білля прав людини, або ж унаслідок невиконання національного законодавства, яке призначене попереджати та припиняти такі порушення. Причому він вважав, що основна частина отриманих Вищою комісією заяв розглядатиметься навіть незалежно від того, чи відповідні положення Білля набули статусу частини конституційного права держави (і, отже, так би мовити, «нав'язуються» судам), але вже лише тому, що вони стосуватимуться політичних, культурних і соціальних прав людини, зафіксованих у частині II Білля.

Г. Лаутерпахт в одному із розділів своєї книги наголошував, що право окремих осіб та організацій на звернення до Вищої комісії щодо дотримання Міжнародного білля прав людини не може бути заборонено або обмежено.

Незвичним також було його твердження про те, що кожна держава, яка підписала Білля, повинна мати не тільки право, а й — з огляду на ст. 18 Білля — обов'язок «довести до відома Вищої комісії інформацію про будь-яке порушення Білля». (Причому це не виключає того, що — згідно зі ст. 20 лаутерпахтівського проекту — будь-яка держава може внести на розгляд Ради або Генеральної Асамблеї ООН питання про порушення Міжнародного білля прав людини.)

Та як би то не було, саме Вища комісія має стати — за уявленням автора її проекту — тим органом, на який покладається центр ваги всієї системи захисту прав людини.

Ось як виглядав «піонерський», справді революційний лаутерпахтівський проект спеціалізованого ООНівського органу контролю за повсюдним і постійним дотриманням передбаче-

них Біллем основоположних людських прав.

Безперечно, не всі схарактеризовані вище пропозиції Г. Лаутерпахта набули згодом практичного втілення. Наступні історичні події, істотні соціальні зміни й інші різноманітні чинники не могли не вплинути на практичне вирішення на міжнародному рівні багатьох правозахисних проблем. Але й те, що спромігся вперше в історії людства сконструювати у цьому напрямі професор Г. Лаутерпахт, заслуговує найвищої оцінки та поваги, оскільки не залишилося взагалі незатребуваним, невикористовуваним, а тому не могло не вплинути, тією чи іншою мірою, на реальне створення і функціонування міжнародних правозахисних інституцій як на рівні ООН, так і в різних регіонах світу (насамперед Європі).

Сподіваюся, що сучасні фахівці з міжнародного захисту прав людини, аналізуючи висвітлений у цій статті проект Г. Лаутерпахта щодо міжнародного органу задля всесвітнього контролю за дотриманням основоположних прав людини, зможуть зробити висновки про те, які ж із положень цього проекту згодом відобразилися у побудові та порядку діяльності створених після Другої світової війни міжнародних правозахисних інституцій. Та навіть побіжне порівняння наведених вище уявлень професора Г. Лаутерпахта із міжнародними нормативно-юридичними джерелами, в яких означені питання були пізніше регламентовані, дозволяє констатувати про таке.

До авторських фундаментальних ідей належать, зокрема, такі:

- надання кожній людині статусу суб'єкта міжнародного права (зокрема можливості скажитися до такої інституції на порушення «своєю» державою основоположних людських прав);
- встановлення обов'язку держави, так би мовити, звітуватись перед цим органом за її дії щодо прав людини

та виконувати його рішення й рекомендації;

- надання людині (чи організації) означеного права лише після того, як нею вичерпані усі національні засоби правозахисту;

- структурування згаданого органу на дві частини задля можливості попереднього відсіву певних видів заяв (скарг) людей та організацій і формулювання певних критеріїв для такого відсіву;

- визнання суб'єктами звернення до проектованого міжнародного органу не тільки окремих індивідів і різноманітних організацій, а й будь-яких із тих держав, які підписали Міжнародний білль прав людини.

Майже всі ці ідеї знайшли, тією чи іншою мірою, відображення у подальшій міжнародно-правовій регламентації створення та діяльності чи то всесвітніх, чи то регіональних правозахисних установ, котрі існують і нині.

Та навіть якщо далеко не всі укладачі міжнародних правових актів, якими здійснювалася така регламентація, були ознайомлені з виданою у 1945 р. книгою професора Г. Лаутерпахта «Міжнародний білль прав людини», то вже навіть сам по собі факт концептуально-змістовного збігу деяких положень цих актів із пропозиціями її автора тим більше є свідченням унікальної сили інтелекту, ґрунтовності й передбачливості уявлень цього класика міжнародного права. Адже саме завдяки йому відбувся подальший революційний розвиток цього права у гуманістичному, людиноцентричному напрямі. І він — професор Г. Лаутерпахт — безсумнівно, заслуговує на те, аби про нього, про його праці, зрештою про його заслуги перед цивілізованим людством знали й пам'ятали в Україні (зокрема, зі зрозумілих причин, у Львівському національному університеті імені Івана Франка) та й в інших країнах світу, а також у міжнародних інституціях.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Burgers J.* The Road to San Francisco: The Revival of the Human Rights Idea in the Twentieth Century // *Human Rights Quarterly*. — 1992. — Vol. 14. — № 4. — Pp. 447–477.
2. *Lauterpaht H.* An International Bill of the Rights of Man. — New York, 1945. — 230 p.
3. *Буткевич В.* Право на життя — основоположне право ЄКПЛ. Становлення та розвиток критеріїв і стандартів його застосування // *Європейський суд з прав людини. Судова практика*. Вип. 2. Стаття 2 ЄКПЛ «Право на життя»: у 3 кн. — К., 2011. — Кн. 2. — С. 199–613.
4. *Sends P.* Introduction // *Lauterpaht H.* An International Bill of the Rights of Man. — Oxford, 2013. — Pp. VII–XVII.
5. *Sands Ph.* East West Street. On the Origins of Genocide and Crimes Against Humanity. — London, 2016. — 464 p.
6. *Рабинович П., Особа В.* Автор ідеї та першого проекту Міжнародного білля прав людини // *Право України*. — 2013. — № 12. — С. 9–15.

REFERENCES

1. Burgers J. The Road to San Francisco: The Revival of the Human Rights Idea in the Twentieth Century, *Human Rights Quarterly*, 1992, vol. 14, № 4, pp. 447–477.
2. Lauterpaht H. An International Bill of the Rights of Man, New York, 1945, 230 p.
3. Butkevych V. Pravo na zhyttia — osnovopolozhne pravo IeKPL. Stanovlennia ta rozvytok kryteriiv i standartiv ioho zastosuvannia [The right for life — the fundamental right of EConHR. Formation and development of criteria and standards of its application], *Ievropeiskyi sud z prav liudyny. Sudova praktyka. Vyp. 2. Statia 2 IeKPL «Pravo na zhyttia»*, Kyiv, 2011, Book 2, pp. 199–613.
4. Sends P. Introduction, *Lauterpaht H. An International Bill of the Rights of Man*, Oxford, 2013, pp. VII–XVII.
5. Sands Ph. East West Street. On the Origins of Genocide and Crimes Against Humanity, London, 2016, 464 p.
6. Rabinovych P., Osoba V. Avtor idei ta pershoho proektu Mizhnarodnoho billia prav liudyny [Author of the idea and first draft of the International bill of human rights], *Pravo Ukrainy*, 2013, № 12, pp. 9–15.

Рабинович П. М. Професор Герш Лаутерпахт — перший проектант спеціального органу ООН з контролю за дотриманням її Міжнародного білля прав людини

Анотація. У статті обґрунтовується, що саме Герш Лаутерпахт (який здобув юридичну освіту у Львівському університеті) вперше розпрацював детальний проект спеціального органу Організації Об'єднаних Націй для контролю за дотриманням її Міжнародного білля прав людини. Висвітлюються і стисло коментуються основні положення лаутерпахтівського проекту, декотрі з яких згодом були реалізовані, так чи інакше, у міжнародних правозахисних актах всесвітнього чи регіонального рівня.

Ключові слова: Герш Лаутерпахт, Міжнародний біль прав людини, Загальна декларація прав людини, Організація Об'єднаних Націй, Вища комісія з прав людини.

Рабинович П. М. Профессор Герш Лаутерпахт — первый проектант специального органа ООН по контролю за соблюдением ее Международного билля прав человека

Аннотация. В статье обосновывается, что именно Герш Лаутерпахт (получивший юридическое образование во Львовском университете) впервые разработал детальный проект специального органа Организация Объединенных Наций для контроля за соблюдением ее Международного билля прав человека. Характеризуются и кратко комментируются основные положения лаутерпахтовского проекта, отдельные из которых со временем были реализованы, так или иначе, в международных правозащитных актах всемирного или регионального уровня.

Ключевые слова: Герш Лаутерпахт, Международный билль прав человека, Всеобщая декларация прав человека, Организация Объединенных Наций, Высшая комиссия по правам человека.

Rabinovych P. Professor Hersch Lauterpacht — First Designer of a Special UN Body for Monitoring the Compliance of an International Bill of the Human Rights

Annotation. In Article shows that it was Hersch Lauterpacht (former student of Lviv University) who wrote the draft for UN body for controlling the compliance of an International Bill of the rights of man. The article briefly interprets basic provisions of Lauterpacht's project, some of which were embodied in human rights treaties of global and regional level.

Key words: Hersch Lauterpacht, International Bill of rights of man, Universal Declaration of Human Rights, United Nations Organization, High Commission on human rights.